

การเปิดประตูการค้าในศตวรรษที่ 19: โจซอน(1876-1907)•สยาม(1855-1910)

การเปิดประตูการค้าในช่วงศตวรรษที่ 19 ของโจซอนและสยามทำให้เกิดจุดเปลี่ยนสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ บทความฉบับนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาเปรียบเทียบประวัติศาสตร์การเปิดประตูการค้าโดยศึกษาข้อมูลจากสนธิสัญญาทางการค้า กระบวนการที่นำไปสู่การเปิดประตูการค้า นโยบายรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาที่ได้จะนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นลักษณะเฉพาะในการปรับตัวของทั้งสองประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันทำให้สามารถเข้าใจถึงกระบวนการก้าวเข้าสู่การเป็นยุคสมัยใหม่

ผลการศึกษาพบว่าทั้งสนธิสัญญาคังฮวาระหว่างโจซอนกับญี่ปุ่นและสนธิสัญญาเบาว์ริงระหว่างสยามกับอังกฤษเป็นสนธิสัญญาที่ทั้งโจซอนและสยามทำขึ้นกับต่างประเทศเพื่อเริ่มต้นขั้นตอนในการเปิดประตูการค้าซึ่งลักษณะสนธิสัญญาและเนื้อหาของสัญญาปรากฏจุดที่เหมือนกันคือการอนุญาตให้ประเทศที่ทำสัญญาต่อกันสามารถติดต่อค้าขายอย่างเสรี การได้สิทธิพิเศษนอกอาณาเขตและการใช้อำนาจตุลาการของสถานที่ราชการ การจัดตั้งสถานทูต ณ โจซอนและสยามเพื่องานทางการทูตของทั้งญี่ปุ่นและอังกฤษ สิ่งนี้เป็นวิธีการในการแทรกแซงเศรษฐกิจ การล่งล้าอำนาจอธิปไตย การได้สิทธิพิเศษนอกอาณาเขต สำหรับจุดที่แตกต่างระหว่างสองประเทศคือการที่สยามเข้าใจความสำคัญของการทำสนธิสัญญาการเปิดประตูการค้าเนื่องด้วยการผ่านประสบการณ์การทำสนธิสัญญาเบอร์นีมาก่อนทำให้มีโอกาสที่จะปรับตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจโลก แต่ทว่าโจซอนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจระบบทุนนิยม ทั้งนี้อันเนื่องมาจากการที่โจซอนดำเนินนโยบายปิดประเทศ

คำสำคัญ โจซอน สยาม นโยบายการเปิดประตูทางการค้า สัญญาคังฮวา สนธิสัญญาเบาว์ริง

Opening Doors to Trading in the 19th Century: Joseon(1876-1907) • Siam(1855-1910)

Abstract

Joseon and Siam being engaged in open-door trading during the 19th century have created crucial turning points in history that transformed their domestic and offshore

การเปิดประตูการค้าในศตวรรษที่ 19: โจซอน(1876-1907)-สยาม

economies. This study aims to examine the comparative history caused by the Open Door Policy through reviewing trade treaties, courses of actions behind the policy establishments, and preventive policies put in place to support economic fluctuations. The obtained data were compared and analyzed to identify the characteristics of adjustments made by both intra-regional kingdoms and draw a conclusion on the processes involved that helped these nations transition to the modern era.

The findings revealed that the Joseon-Japan Treaty of Ganghwa and the Siam-UK Bowring Treaty were made between both kingdoms and other foreign counterparts to initiate the Open Door Policy. Both treaties share similar characteristics and contents, including free-trade agreements, grants of extraterritorial rights, uses of judicial powers at governmental offices, and establishments of embassies at Joseon and Siam for Japanese and British diplomatic missions. These privileges evidently indicated that the superior nations forced economic interventions, violations of sovereignties, and acquisitions of extraterritorial rights upon both kingdoms. The difference was that once the treaties were made, Siam attempted to do its best to utilize the “Open Door.” This phenomenon was influenced by Siam’s past diplomatic encounter, i.e., the Burney Treaty. The lesson facilitated Siam with its adaptation to embrace the global economic shift. In contrast, Joseon lacked the knowledge of capitalism primarily due to its closed-border policy.

Keywords: Joseon, Siam, Open Door Policy, Treaty of Ganghwa, Bowring Treaty

บทนำ

บทความฉบับนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาเปรียบเทียบประวัติศาสตร์(Comparative history) การเปิดประตูการค้าในช่วงศตวรรษที่ 19 ของโจซอนและสยามโดยศึกษาข้อมูลจากสนธิสัญญาคังฮวา(Treaty of Gangwha) ในปี 1876 และสนธิสัญญาเบาว์ริง(Bowring Treaty) ในปี 1855 ผลการศึกษาที่ได้จะนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นลักษณะเฉพาะในการปรับตัวของทั้งสองประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน

ทำให้เข้าใจกระบวนการที่นำไปสู่การเปิดประตูการค้า นโยบายรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและกระบวนการก้าวเข้าสู่การเป็นยุคสมัยใหม่

การศึกษาเรื่องการเปิดประตูการค้าส่วนใหญ่ของโซซอนและสยาม ผู้วิจัยก่อนหน้านี้มีทั้งนักวิชาการชาวเกาหลีที่เรียนวิชาเอกภาษาไทยจากมหาวิทยาลัยฮันุกุกภาษาและกิจการต่างประเทศและผู้ที่เรียนวิชาเอกรัฐศาสตร์โดยศึกษาเกี่ยวกับระบบการค้าขาย ระบบการเมืองแต่ทว่าการค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ยังมีค่อนข้างน้อย

การค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยของชาวเกาหลีเริ่มจากซงอินซอ ในช่วงปี 1970 โดยซงอินซอมีความสนใจในระบบการเมืองและส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการก้าวเข้าสู่การเป็นยุคสมัยใหม่¹ ในช่วงปี 1980 ชาวเกาหลีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยฮันุกุกภาษาและกิจการต่างประเทศที่ไปเรียนต่อที่ประเทศไทยได้วิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมของสังคมไทย ทศนคติ และอื่น ๆ² หลังช่วงปี 1990 นักวิชาการเหล่านี้ได้กลับมายังประเทศเกาหลีเพื่อเก็บรวบรวมผลงานประวัติศาสตร์ไทยโดยทั่วไปผ่านหนังสือความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับประเทศไทย และได้ค้นคว้าวิจัยเพิ่มอีกหลากหลายชิ้น³

การเปิดการค้าเสรีของโซซอนและสยามกับสนธิสัญญา

1) ความสัมพันธ์ของอังกฤษและสยามก่อนสนธิสัญญาเบาว์ริง

สยามและอังกฤษผูกความสัมพันธ์ครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 1 เหตุเกิดจากปัญหาไทรบุรี (Kedah) เนื่องจากไทรบุรีที่สมัยนั้นอยู่ภายใต้สยาม อังกฤษได้เรียกร้องสิทธิบนเกาะปีนัง (Penang) หลังจากนั้นในสมัยรัชกาลที่ 2 ด้วยความที่ตั้งใจเข้าไปสู่สยามอย่างจริงจังอังกฤษจึงได้ส่งจอห์น ครอว์เฟิร์ด (John

1 송인서, 'Rama 5(1868-1910)시대의태국외교개척에관한소고', 「사학사」 8, 1974.

송인서, '태국의택신(정소)에관한연구', 「아세아연구」 21 권 1 호, 1978.

송인서, '태국의부왕제에관한연구', 「아세아연구」 22 권 1 호, 1979.

2 김영애, 「태국사회와태국인의가치관」, 「한국외국논문집」 16, 1983.

김영애, 「태국의정치문화연구내열」, 「한국외국논문집」 17, 1984.

송우단, 「몽곳시대의태국외교근대화」, 『강원사학』 1, 강원대학교, 1985.

황규희, 「태국의 '쌩디나'제도에관한소고」, 『외대논총』 5, 부산외국어대학교, 1987.

문인원, 「태국의근대화와관료엘리트의역할」, 「한국태국학회논총」 1, 1988.

3 김영애, 「태국내소수종족에관한연구」, 「서울대지역연구」 2-4, 1993.

최창성, 「태국인의식관습과문화 (특집: 세계의음식문화)」, 「외대사학」 7, 1997.

김영애, 「태국인의종교와종교의식」, 「외대사학」 10, 한국외국어대, 1999.

조흥국, 「태국과말레이มุสล림간의알력에대한역사적고찰」, 「동남아시아연구」 3, 1994.

조흥국, 「현대태국화인사회의발전과변화」, 「동남아시아연구」 7, 1999.

การเปิดประตูการค้าในศตวรรษที่ 19: โชนอน(1876-1907)-สยาม

Crawford) ไปเพื่อเจรจาความร่วมมือทางการค้ากับสยาม เป้าหมายของอังกฤษตอนนั้นเพื่อเรียกร้องสิทธิเกาะปีนังและแก้ไขความสัมพันธ์การค้า จากการปฏิเสธของสยามทำให้การเจรจาล้มเหลว⁴

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 อังกฤษได้เข้ามาสยามอีกครั้งและเสนอสัญญาที่เรียกร่องตอนสมัยรัชกาลที่ 2 อีกรอบเนื่องจาก จอห์น ครอว์เฟิร์ดเสนอการคัดค้านกำลังทางทหารของสยามจากรัฐบาลอังกฤษ โดยรัฐบาลอังกฤษมีเหตุผลหนึ่งตั้งใจรักษาการเจรจาก่อนกว่าการใช้กำลังทหารรัชกาลที่ 3 เพิ่งมองถึงกำลังทหารของอังกฤษตามความเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ระหว่างประเทศ จึงรับฟังสถานการณ์และอนุมัติข้อเรียกร้องจำนวนหนึ่ง

สยามและอังกฤษเผชิญปัญหาการเมืองและเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นทางอังกฤษจึงได้ส่งเฮนรี เบอร์นี่(Captain Henry Burny) ผู้ที่เข้าใจในสถานการณ์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และรู้ภาษาไทยไปที่ไทย โดยเหตุผลที่ส่งเบอร์นี่เพราะอังกฤษต้องการทำสัญญาอย่างเป็นมิตรและแก้ไขปัญหาย่างสันติ โดยมีจุดประสงค์ต่อไปนี้

อันดับแรก อังกฤษต้องการสนับสนุนด้านการค้าขายอย่างเสรีและชอบธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะปัญหาการโต้แย้งทางการเมืองมาเลยที่ไม่ต้องการให้เกิดการขัดแย้งทางกำลังทหาร

ข้อสอง ปี 1824 ในขณะที่อังกฤษประกาศสงครามกับพม่า อังกฤษได้ร้องขอการเข้าร่วมสงครามจากสยาม แต่ทว่าสยามไม่สนับสนุนอังกฤษอย่างเป็นทางการแต่กลับส่งทหารสามเหล่าทัพไปเมืองเมาะตะมะ (Motamma)ที่เป็นเมืองหนึ่งของเมียนมาร์และเข้ายึด หลังจากสงครามอังกฤษกับพม่า

ข้อสาม ความรุนแรงของระบบผูกขาดการค้าในสยาม สำหรับผู้ค้าขายอังกฤษ และเพื่อเลี่ยงความเสียหายของภาษีศุลกากรที่สูงขึ้นตามอำนาจของการจัดการการค้าจึงจำเป็นต้องซื้อขายในราคาต่ำ อีกทั้งยังไม่มีกฎเกี่ยวกับภาษีศุลกากร เนื่องด้วยการจัดการการค้าภาษีศุลกากรถูกตั้งโดยไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวโดยที่กล่าวมาเป็นการแก้ไขที่รัฐบาลอังกฤษร้องขอตั้งแต่ตอนรัชกาลที่ 2

ในปี 1826 ตั้งแต่เดือนเมษายนถึงพฤษภาคม เฮนรี เบอร์นี่ได้ร่างเนื้อหาสำคัญในสนธิสัญญาลงนามดังนี้

เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะหน้าทางการเมือง (1)ปัญหาพรมแดน(มาตรา1, มาตรา3) (2)ผู้ละเมิดกฎหมายและปัญหาจัดการผู้ละเมิดกฎหมาย (มาตรา2) (3)การอนุมัติสิทธิอาณาเขตไทยของเกอดะฮ์(มาตรา13) (4)ยอมรับสิทธิการครอบครองของไทยเกี่ยวกับ Kelantan และ Trengganu(มาตรา12) (5)ยืนยันอำนาจของ

---

4 SathatHain. 「Transfor of the Starnese Suzerainly on Kedeh, Kelantan, Trenganu and Pofis, fom Slan to Great Britain in the reignof king Chulalongkon_」. Graduate School Chulalongkom University. 1964. 41 – 45pp.

อังกฤษที่แหลมมาเลย์(มาตรา10, มาตรา12, มาตรา14) (6)ใช้กฎหมายภายในประเทศไทยของคนอังกฤษที่อาศัยอยู่ไทย(มาตรา 5) และอื่น ๆ⁵

อีกทั้งเนื้อหาทางเศรษฐกิจการอนุมัติการค้าอิสระของมาตรา6 ด้วยกฎเกี่ยวกับการค้า ปัญหาจัดการเขตแดนและสงครามในมาตรา8 การควบคุมการมีถิ่นที่อยู่และการค้าระหว่างประเทศในมาตรา7 การห้ามการนำเข้าฝิ่นในมาตรา10 และอื่น ๆ ในขณะที่เดียวกันไทยสามารถตรวจใช้อำนาจตามกฎหมายไทยแก่คนอังกฤษในอาณาเขตไทยได้และอังกฤษก็สามารถทำได้เช่นเดียวกันอย่างเท่าเทียม

ช่วงเวลาที่ตกลงทำสัญญาและสถานการณ์ระหว่างประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีการเปลี่ยนแปลง หลังจากที่อังกฤษในขณะที่ชนะสงครามกับเมียนมาร์ (ในช่วง 1824~1826)ในตอนแรกสยามมีท่าทีนิ่งเฉยไม่ตอบรับข้อเรียกร้องของอังกฤษ แต่หลังจากเมียนมาร์พ่ายแพ้ในสงครามจึงตระหนักได้ถึงกำลังทหารของอังกฤษ โดยช่วงเวลานั้น ไทยได้รับความหวาดหวั่นจากอำนาจต่างชาติโดยก่อนทำสนธิสัญญาเบอร์นี

หลังจากทำสนธิสัญญาเบอร์นีสยามได้คิดหรืออีกครั้งกับอังกฤษเกี่ยวกับปัญหาไทรบุรี อังกฤษพื้นที่เกาะปีนัง และอื่น ๆ ที่เป็นศูนย์กลางของสยามกับอังกฤษ ได้มีการรายงานและแก้ไขปัญหาลูกกันและกัน แม้ในช่วงที่มีการขัดแย้งเกี่ยวกับปัญหาพรมแดนของอังกฤษ อีกทั้งการจัดการการค้าของสยามที่ครอบครองสินค้าระหว่างประเทศจากผู้ค้าขายอังกฤษ และเรียกร้องห้ามกำหนดภาษีศุลกากรตามใจ จึงได้มีการทำ สนธิสัญญาเบอร์นี โดยรัฐบาลสยามกับอังกฤษเนื่องจากเหตุผลทางการเมืองดังกล่าวเป็นสัญญาที่ค่อนข้างยุติธรรม

2) ลักษณะและเนื้อหาของสนธิสัญญาเบอร์นี

หลังจากทำสนธิสัญญาเบอร์นีการค้าต่างประเทศของสยามเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ใช่แค่การค้ากับราชวงศ์ชิงต่อเนื่องเท่านั้น แต่ได้เริ่มการค้ารอยต่ออังกฤษรูปแบบใหม่ ทำให้รัฐบาลสยามได้กำไรมากขึ้นจากการค้าต่างประเทศ จากในบรรดาสินค้าระหว่างประเทศกำหนดรายการสินค้า 40 ชนิดและเก็บภาษีศุลกากรในช่วงรัชกาลที่ 3สยามมีรายได้จากการค้าโดยตรงและการเก็บภาษีศุลกากรจากได้เพิ่มความสัมพันธ์การค้ากับต่างชาติ อันเกิดจากสนธิสัญญาเบอร์นี เนื่องจากเป็นสัญญาที่เท่าเทียมต่อกันทางการเมือง ทางเศรษฐกิจแก่ทั้งสยามและอังกฤษ

แต่ทว่าในช่วงเวลาของสนธิสัญญาเบอร์นี เป็นช่วงที่ราชวงศ์ชิงพ่ายแพ้สงครามฝิ่นและสถานการณ์ระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลง ราชวงศ์ชิงทำสนธิสัญญานานกิงกับอังกฤษซึ่งสัญญานี้ถูกยกเลิกระบบการค้าแบบผูกขาดของราชวงศ์ชิงและปรับให้ตรงตามข้อเรียกร้องของอังกฤษในตอนปลายรัชกาลที่ 3 สยามจึงถูก

5 Suebsang Promboon. 1982. **Relation's Tribute System between 1282 - 1853.**

Thaiwattanapanit. 1982. 154p.

การเปิดประตูการค้าในศตวรรษที่ 19: โชนอน(1876-1907)-สยาม

ระงับการค้ากับราชวงศ์ชิงและหยุดการจัดส่งบรรณาการ ปี 1844 ทำให้การค้าและการส่งบรรณาการระหว่างราชวงศ์ชิงและสยามได้เสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์

เนื่องจากการค้าและการส่งบรรณาการกับราชวงศ์ชิงได้จบลง สยามจึงขาดรายได้จากการค้ากับราชวงศ์ชิง ทำให้การคลังของราชวงศ์เสื่อมลง ในช่วงตอนปลายรัชกาลที่ 3 สยามได้ละเมิดสนธิสัญญาเบอร์นี ในการหมุนเวียนสินค้าส่งออกโดยการค้าผูกขาดของราชวงศ์สยาม

โดยเหตุผลข้อแรกจากการค้าผูกขาดราชวงศ์เพราะการค้าผูกขาดให้กำไรมากกว่าราชวงศ์ในขณะที่ทำการค้าผูกขาด ผู้ค้าขายทางตะวันตกขอบเขตการค้าส่งผ่านได้น้อยลง ผู้ค้าขายอังกฤษรวมถึงผู้ค้าขายต่างชาติได้ซื้อของจากสยามด้วยราคาแพง

รัฐบาลอังกฤษจึงให้ เจมส์ บรูค (Sir James Brooke) เข้ามาสยามแก้ไขสนธิสัญญาเบอร์นีให้แข็งแกร่งขึ้น ด้วยเหตุนี้รัชกาลที่ 3 ปฏิเสธมาตราที่แก้ไขเพราะเกรงว่าจะทำให้สยามไม่ได้กำไร บรูคจึงกลับไปอังกฤษอีกครั้งเพื่อรายงานความต้องการ ทางการค้าของสยามแก่รัฐบาลอังกฤษ แต่ทว่ารัฐบาลอังกฤษไม่เห็นด้วยกับความคิดของบรูค จึงพยายามเพื่อแก้ไขความสัมพันธ์ของสยามด้วยวิธีอื่น

หลังจากการขึ้นครองราชย์รัชกาลที่ 4 ปี 1851 ได้เริ่มปรึกษาหารือความสัมพันธ์ทางการทูตกับอังกฤษอีกครั้ง เนื่องจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสยามขณะนั้นกำลังเผชิญหน้า วิกฤตการณ์เมืองขึ้นเพื่อความมั่นคงและแข็งแกร่งของประเทศ ด้วยนโยบายอาณาานิคมอย่างจริงจังของมหาประเทศทางตะวันตก รัชกาลที่ 4 จึงจำเป็นต้องตอบรับการร้องขอของอาณาจักรทางตะวันตกอีกด้านหนึ่งสยามตั้งใจแสดงให้เห็นอารยประเทศเหมือนทางตะวันตก จากการเปลี่ยนแปลงของสยามนี้ ปี 1855 เอกอัครราชทูตอังกฤษตั้งใจจะแสดงให้สยามเป็นอารยประเทศเหมือนทางตะวันตกจึงส่งเอกอัครราชทูตอังกฤษจอห์น เบาว์ริง มาสยามเพื่อทำสนธิสัญญา สนธิสัญญาเจริญสัมพันธไมตรีของอังกฤษกับการร่วมมือซึ่งกันและกันและ มาตรา 12 ข้อความทั้งหมดที่ระบุชี้ชัดชื่อและสกุลของกรรมการผู้แทนทำสัญญา กฎเกี่ยวกับการค้ามาตรา 6 ได้รวมรวมข้อมูลเงื่อนไขภาษีศุลกากร

เนื้อหาของสนธิสัญญาส่วนใหญ่สำเร็จด้วยจุดศูนย์กลางกฎเกี่ยวข้องกับการค้า การปกป้องสิทธิและประโยชน์ของคนอังกฤษที่อาศัยอยู่สยาม มาตรา 2, มาตรา 3, มาตรา 5, มาตรา 9 ยอมรับเจ้าหน้าที่กงสุลอังกฤษที่ถูกส่งมาประจำกรุงเทพฯ ได้รับอนุญาตสิทธินอกอาณาเขตของคนอังกฤษกับการใช้เขตอำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่กงสุลอังกฤษ และมาตรา 1, มาตรา 4, มาตรา 5, มาตรา 6 กำหนดการคุ้มครองทรัพย์สินของคนอังกฤษ มาตรา 10 โดยเนื้อหาในสัญญาส่วนใหญ่เอื้อผลประโยชน์ให้ประเทศอังกฤษมากที่สุด โดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการค้า มาตรา 1 กับ มาตรา 8 การอนุญาตการค้าอิสระและการลดหย่อนพิกัดอัตราภาษีศุลกากร และการยกเลิกภาษีเรือ นอกจากนี้มาตรา 6 ให้การยอมรับอิสระในการเลือกศาสนา โดยส่วนเนื้อหาของสนธิสัญญาเบาว์ริง มีความไม่ยุติธรรมแสดงให้เห็นฐานะทั่วไปของอังกฤษ เรียกร้องการดำเนินการอย่างละเอียดถี่ถ้วนสนธิสัญญาเบอร์นีที่มีอยู่ก่อนแล้วและยกระดับให้ดีขึ้น หลังจากนั้นการค้าผูกขาดได้หายไปจากสยาม

ความสัมพันธ์อังกฤษและสยามเริ่มตั้งแต่สนธิสัญญาเบอร์นีและสนธิสัญญาเบาว์ริงซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสยามมากมาย สนธิสัญญาเบาว์ริงให้ผลกำไรทางเศรษฐกิจจากอังกฤษ อีกด้านหนึ่งก็ส่งผลต่อ

การเมืองและเศรษฐกิจ อาทิเช่น ในสนธิสัญญาเบาว์ริงมาตรา 2, มาตรา 3, การได้รับอนุญาตในสิทธินอกอาณาเขตของคนอังกฤษกับการใช้เขตอำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่กงสุลอังกฤษ แม้คนอังกฤษจะทำผิดแต่สยามไม่สามารถลงโทษได้ การอนุญาตในสิทธินอกอาณาเขตนี้ทำให้เกิดความเสื่อมเสียศักดิ์ศรีของชาติและอำนาจตุลาการสยาม หลังจากนั้นจึงส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของสยามและอังกฤษ สนธิสัญญาเบาว์ริงได้ยกเลิกระบบผูกขาดการค้าราชวงศ์ และกำหนดภาษีศุลกากรการ ดั้งนั้นคลังของราชวงศ์จึงลดลง แต่ทว่าไม่เห็นการลดลงของรายได้การคลังของสยาม เพราะเพิ่มรายการสินค้าการส่งออกของสยามแทนกำหนดรวมภาษี 3% โดยเฉพาะภาษีฝิ่นที่เป็นรายได้หลักของการคลังของชาติ ด้านหนึ่งหลังจากทำสนธิสัญญาเบาว์ริงได้มีประเทศต่างๆที่หวังการค้ากับสยามเพิ่มมากขึ้น มีการขยายขนาดการค้าของสยามจากการทำสนธิสัญญาจากหลากหลายประเทศ ซึ่งมีความสำคัญทางเศรษฐกิจในตลาดสากล และยังเพิ่มขนาดการค้าทางตะวันตกอย่างต่อเนื่อง ความสำคัญทางการค้าของราชวงศ์ซึ่งค่อย ๆ ลดลงจนกระทั่ง กฎด้านบรรณาการถูกล้มเลิก และถูกแทนที่ด้วยการค้าอิสระทางตะวันตกแทนการค้าส่งบรรณาการเงิน ในรัชกาลที่ 4 รวมไปถึงการล้มเลิกการค้าผูกขาด และอนุญาตให้ผู้ค้าขายในกรุงเทพฯ สามารถปล่อยเรือลงน้ำเพื่อการค้าและแลกเปลี่ยนกับประเทศอื่น ทำให้ขนาดการค้าของชาวบ้านใหญ่ขึ้น⁶

รูปแบบการค้าของสยามถูกแทรกเข้าไประบบทุนนิยมโลกหลังสนธิสัญญาเบาว์ริง สินค้าส่งออกหลากหลายขึ้น สยามแม้ว่าสามารถทำให้เป็นอิสระทางการเมืองด้วยสนธิสัญญาเบาว์ริงแต่ทางเศรษฐกิจได้เป็นรูปแบบเสมือนอาณานิคม

3) ความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นกับโซซอนก่อนสนธิสัญญาคังฮวา

ความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นกับโซซอนเกิดขึ้นหลังยุคปฏิรูปเมจิ ปี 1867 จนกระทั่งทั้งสองประเทศทำสนธิสัญญาคังฮวาโดยสามารถแบ่งขั้นตอนการเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างญี่ปุ่นกับโซซอนเป็น 3 ช่วง

ในช่วงแรกสมัย(1868~1870) ที่บรรลุความสำเร็จผ่านเกาะแทมา(เกาะสีชิมะ)ที่เป็นตัวกลางกล่าวคือเป็นช่องทางการทูตที่สืบทอดมาแต่โบราณ ช่วงที่สองในสมัย(1870~1873)รัฐบาลเมจิกลมกลืนกระทรวงการต่างประเทศด้วยศูนย์กลางการเจรจา กับโซซอนหลักสูตรการจัดการรูปแบบในประเทศ ได้ส่งผู้มีอิทธิพลของ

---

6 Piyanart Bunnag. 2007. **THAI MODERN HISTORY-Bowring Treaty to 14 tula-** Chulalongkom University. 46 – 47pp.

การเปิดประตูการค้าในศตวรรษที่ 19: โขซอน(1876-1907)-สยาม

กระทรวงการต่างประเทศขับเคลื่อนการเจรจาและช่วงสุดท้ายในสมัย(1874~1876) ที่ทำสนธิสัญญา จนกระทั่งทวนวงมือนางมือจากโขซอนและผ่านมาทางเกาะคังฮวา⁷

การเจรจาครั้งแรกเกิดขึ้นผ่านเกาะแทมา โขซอนได้ปฏิเสธการรับข้อเสนอต่างๆ ที่ไม่ใช่ เฉพาะทาง พระราชวงศ์พระบรมราชโองการ แต่ยังมีในราชสาสน์ อื่นๆ จึงทำให้ โขซอนที่ใช้การค้าแบบดั้งเดิม ตกอยู่ใน ความยากลำบาก ทุกอย่างเป็นตามเปลี่ยนแปลงการปกครอง ด้านความสัมพันธ์ต่างชาติของญี่ปุ่น จะเป็นเรื่อง การการไกล่เกลี่ย จึงมีปัญหากับโขซอนมากมาย มีสาเหตุดังต่อไปนี้

ข้อแรกญี่ปุ่นกับโขซอนทั้งหมดอยู่ในระเบียบศูนย์กลางของจีนเนื่องจากรักษาความสัมพันธ์ทางการ ทูต ได้เป็นปัญหาจุดเด่นและจุดด้อยของทั้งสองประเทศอย่างแน่ชัด เนื่องด้วยผู้นำรัฐบาลเมจิญี่ปุ่นมี ความสัมพันธ์กับนายพลของจักรพรรดิราชวงศ์โขซอนในอดีต โดยญี่ปุ่นยื่นหยัดที่ให้ทางจักรพรรดิราชวงศ์โข ซอนเป็นตำแหน่งที่ต่ำกว่าจักรพรรดิ เหตุนี้โขซอนจึงไม่สามารถยอมรับได้

ข้อสอง ญี่ปุ่นได้วิเคาะห์ โดยเปรียบเทียบเนื่องจากโขซอนอยู่ภายใต้จักรพรรดิของราชวงศ์ชิง ถ้า ญี่ปุ่นผูกสัมพันธ์อย่างเสมอภาคกับโขซอนจะทำให้จักรพรรดิของญี่ปุ่นได้อยู่ใต้จักรพรรดิของชิงตามลำดับ สิ่งนี้ เป็นสิ่งที่ฝ่ายญี่ปุ่นไม่สามารถยอมรับ

ข้อสาม การผูกสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นกับโขซอน ในช่วงที่มีระบบศักดินาของโชกุนโทกูงาวะนายพล ทางทหารทูตของโขซอนที่ได้สืบทอดตำแหน่งคนรับใช้กษัตริย์รับผิดชอบงานทำหน้าที่ดูแลเกาะแทมา แบบต่อเนื่อง แต่ทว่าหลังจากการเข้ามาของรัฐบาลเมจิของญี่ปุ่นที่ตั้งใจจะสร้างเกาะแทมาให้เป็นศูนย์กลาง จึง ไม่สามารถยินยอมขนมธรรมเนียมการทูตแบบเก่านี้ได้ ด้วยเหตุผลตามกล่าวมาความพยายามทางการทูตของ ญี่ปุ่นกับโขซอนไม่สามารถสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมได้ และมีความล่าช้าเกินไป

เดือนธันวาคมปี1868ญี่ปุ่นได้ส่งทูตผ่านทางเกาะแทมาเป็นครั้งสุดท้ายแต่รัฐบาลโขซอนยืนยันคำ ปฏิเสธ การปฏิเสธการทูตญี่ปุ่นของโขซอนในครั้งนี้มีความรุนแรงมากถึงขั้นหยุดชะงักทางการทูตทางคณะทูต จึงแสดงความเห็นเพื่อคลี่คลายปัญหาของโขซอนโดยผ่านแผนการแก้ไขปัญหาในสภาพเศรษฐกิจที่หยุดชะงักไว้ 3 อย่าง

ข้อ 1 ตัดความสัมพันธ์กับโขซอนและความสัมพันธ์การทูตไม่แทรกแซงสถานการณ์ แต่ทว่าญี่ปุ่นมี ความกังวลเรื่องการรวมตัวกันของโขซอนและรัสเซีย

ข้อ 2 การจัดส่งทูตเรียกร้องสนธิสัญญาที่รับรอง ‘การเปิดท่าเรือและทั้งสองชาติ และให้อิสระที่คบค้า สมาคม’ ถ้าฝ่ายโขซอนปฏิเสธจะใช้กำลังทหาร

ข้อ 3 เริ่มการเจรจาต่อรองกับราชวงศ์ชิงก่อน’ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่เสมอภาคกับฝ่ายราชวงศ์ชิง ก่อนโดยการทำสนธิสัญญากันก่อน จึงสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับโขซอน และเรียกร้องการเปิดท่าเรือ ในโขซอน หากเรียกร้องการเปิดท่าเรือที่โขซอนไม่เป็นผลสามารถก่อสร้างขึ้นได้ โคนคาดคะเนว่าราชวงศ์ ชิงคงไม่ร่วมด้วย

ตอนต้นรัฐบาลเมจิ โฆษอนมีนโยบายการต่างประเทศในด้านการเจรจาโดยตรงที่เรียกว่าผ่านการส่งทูตไปทฤษฎีการตัดสินใจทางทหาร และการเจรจาทันทีกับราชวงศ์ชิง ซึ่งรัฐบาลแต่ละสมัยเกี่ยวข้องกับสถานภาพอำนาจที่หลากหลายและถูกปฏิบัติตาม ข้อแม้ของนโยบายกลางสามอย่างดังที่กล่าวมา เมื่อตอนปี 1871 เป้าหมายการเจรจาของโฆษอนที่เรียกว่าการเริ่มใหม่ทางการทูตไม่ได้ถูกกำหนด มีข้อที่เรียกร้องการคบค้าสมาคมอิสระของญี่ปุ่นรวมถึงการเปิดท่าเรือ ถ้าเปรียบเทียบกับท่าทางโฆษอนที่ยึดติดกับปัญหาแบบแผนและต้นแบบเอกสารทางการทูต แผนการแก้ไขและเป้าหมายของนโยบายการต่างประเทศของญี่ปุ่นสามารถรู้เป็นรูปธรรม

ญี่ปุ่นที่เป็นสมัยใหม่Seikanronได้มีความสำคัญขึ้นอย่างมากแต่เนื่องจากรัฐบาลญี่ปุ่นได้เลื่อนการรุกรานโฆษอนออกไปก่อนเพื่อได้ดำเนินการรุกรานปราบปรามได้ทัน ในเดือนพฤษภาคมปี1874และ ได้รุกรานไปยังราชวงศ์ชิงที่ รวมไปถึงคาดว่าจจะรุกรานโฆษอนในอนาคตราชวงศ์ชิงจึงส่งเอกสารการทูตเดือนกุมภาพันธ์ไปยังฝั่งคาบสมุทรเกาหลีไปยังรัฐบาลโฆษอน ซึ่งภายในเอกสารการทูตฉบับนี้ราชวงศ์ชิงได้อิงตามตามความเห็นของนายพลฝรั่งเศส (Giquel.P.M)ที่เคยเตือนราชวงศ์ชิงล่วงหน้ามาก่อน ดังนี้

“ญี่ปุ่นได้นำพลทหาร 5,000 คน โดยหลังจากการรุกรานได้ทันสำเร็จแล้ว ได้ตั้งฐานทัพที่เมืองนางาซากิ เพื่อจะรุกรานโฆษอนอนาคตแต่เนื่องจากโฆษอนก็มีสถานะความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสและอเมริกา ถ้าหากโฆษอนทำสัญญาทางการค้ากับฝรั่งเศสและอเมริกาก็จะทำให้ญี่ปุ่นถูกคว่ำบาตร ไม่มีความกล้าทางทหาร จึงทำให้คาบสมุทรเกาหลีได้รับความปลอดภัย”

รัฐบาลโฆษอนที่ได้รับเอกสารการทูตจากราชวงศ์ชิง ได้ตระหนักถึงความตึงเครียดของสถานภาพในขณะนั้นจึงไล่เจ้าหน้าที่ทางทหารปูซานและผู้พิพากษาทงแนที่รับผิดชอบการเจรจาทันทีกับญี่ปุ่นออก รัฐบาลญี่ปุ่นจึงส่ง นาย โมริยามะ(ชื่อคนญี่ปุ่น)ไปปูซานอย่างเร่งด่วนเพื่อตรวจสอบสถานการณ์การเมืองโฆษอน

โมริยามะเสนอแผนการทูตแก่รัฐบาลญี่ปุ่น เกี่ยวกับสถานการณ์ในโฆษอน “ได้ยินข่าวพิชิตได้ทันของญี่ปุ่น และโฆษอนไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร ด้วยเหตุนี้หากได้เห็นอานุภาพคงจะดี” รัฐบาลโฆษอนจึงให้ นาย ฮยอนชอกอุนที่ฝึกฝนที่ปูซานมาเจอกับโมริยามะแล้วปรึกษาเจรจาสัมพันธ์ทางการทูตใหม่ หลังรัฐบาลเมจิการเจรจาครั้งแรกก็บรรลุผล แต่ทว่าหลังจากนั้นอังกฤษมีความเห็นไม่ลงรอยในปัญหารูปแบบของราชสาสน์และการแต่งกายของงานเลี้ยง และอื่น ๆ การเจรจาดกอยู่ในภาวะหยุดชะงัก โมริยามะเริ่มไม่เห็นความก้าวหน้าทางการทูต วันที่ 15 เมษายน ยื่นหนังสือแสดงความคิดเห็นที่ยืนหยัดการทูตที่แน่วแน่ เนื้อหานั้นได้แก่

ข้อแรกโฆษอนตอนนี้ปัญหาภายในที่รุนแรง ถ้าหาก แทวอนกุนกลับมาได้อำนาจอีกครั้ง อาจเกิดการปิดประเทศขึ้นอีก ถ้าหากใช้กำลังทหาร เพื่อกดดันให้เปิดท่าเรือโฆษอนสามารถบรรลุผลสำเร็จ

ข้อสอง ส่งเรือรบญี่ปุ่น 1,2 , ประท้วงและเรียกร้องให้ญี่ปุ่นสามารถใช้กำลังทางทหารตรวจวัดเส้นทางเดินเรือ ได้ครอบครองสิทธิประโยชน์ต่อการเจรจาเกาหลี

ตามความคิดเห็นนี้ญี่ปุ่นตัดสินใจใช้กำลังทางทหารกับโฆษอนโดยส่งเรือรบ 3ลำคือ คาซึโอะ,อุโนโยโฮ,เดโบ้2 ไปเมืองปูซาน ในเดือนเมษายนปี 1875ได้เริ่มต้นฝึกฝนยิงปืนใหญ่ประจำเรือรบ เพื่อแสดงกำลังทหารของญี่ปุ่นให้ดู โดยการบอกเป็นนัย ๆรวมไปถึงการส่งเรืออุโนโยโฮ(เรือรบญี่ปุ่น)ที่ใช้กำลังทหารวัดพื้นที่ฝั่งทะเล

การเปิดประตูการค้าในศตวรรษที่ 19: โชนอน(1876-1907)-สยาม

ตะวันออกของโชนอน หลังจากวัดพื้นที่เสร็จได้เดินทางกลับนางาซากิ จากนั้นได้รับคำสั่งวัดพื้นที่ฝั่งทะเลตะวันตกของโชนอนอีกครั้ง จึงออกเดินเรือจากนางาซากิในขณะที่ขึ้นเหนือตามชายฝั่งทะเลตะวันตกเข้าไปใกล้

เกาะคังฮวา มีการต่อต้านโดยการยิงปืนใหญ่จากป้อมปราการเกาะคังฮวา ทางญี่ปุ่นจึงโจมตีกลับอย่างรุนแรงไปที่เกาะคังฮวา และได้เข้ายึดครองเกาะของจง เมื่อวันที่ 28 กันยายน

หลังจากนั้น อุโนโยโฮ ฮัมได้ออกจากเกาะคังฮวาเมื่อถึงนางาซากิกัปตันฮัมรายงานเหตุการณ์แก่รัฐบาลญี่ปุ่น ทางกรญี่ปุ่นจึงรีบปรึกษาหัวหน้าทหารบกและทหารเรือทันที เพื่อจัดเตรียมส่งทหารไปสนามรบและ ในปี 1876 เดือนมกราคมส่งเรือรบไปโชนอน ตัดสินใจเรียกร้องสนธิสัญญาสัมพันธไมตรีและการชดเชยค่าเสียหาย

ก่อนหน้านี้ ทั้งอเมริกา ฝรั่งเศสและประเทศอื่นๆ ได้ส่งการทูตเพื่อเจรจามาก่อนแต่ไม่เป็นผลเนื่องจาก นโยบายปิดประเทศที่แข็งแกร่งของแควอนกุน แต่ทว่าหลังจากเกิดเหตุการณ์เกาะคังฮวาจึงทำให้ญี่ปุ่นได้ประสบผลสำเร็จ และสามารถทำสนธิสัญญาคังฮวา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 1876 ด้วยการทูตที่แข็งแกร่ง การเดินขบวนกองทัพและการคุกคามทางทหาร

4) ลักษณะและเนื้อหาของสนธิสัญญาคังฮวา

เริ่มจากเหตุการณ์อุณยางโฮ(เกาะคังฮวา)ทำให้ Seikanron ถูกทำขึ้นอีกครั้งที่ญี่ปุ่น และญี่ปุ่นทำตามการตัดสินใจของรัฐบาล โดยสังเกตท่าทีของเมืองโชนอนก่อน และเริ่มจากการรุกรานเมืองชิงกอน โดยการใช้อำนาจทหาร โดยความคิดเห็นของลี้หงจางผู้รับผิดชอบการทูตเมืองชิงในสมัยนั้น คือ

“ความสัมพันธ์ของญี่ปุ่นและโชนอนที่สาเหตุมาจากเหตุการณ์อุณยางโฮถ้าทั้งสองฝ่ายเกิดสงครามโชนอนคงจะร้องขอ กองกำลังสนับสนุนจากราชวงศ์ชิงซึ่งถ้าไม่ตอบรับคงจะเป็นการสูญเสียสถานะที่เป็นประเทศเจ้าอาณานิคมอีกทั้งถ้าญี่ปุ่นเข้ายึดครองโชนอนทางทหาร ความเชื่อมั่นของราชวงศ์ชิงในอนาคตคงได้รับการคุกคาม”

ดังนั้นลี้หงจางจึงตั้งใจจะคงไว้ในสันติภาพการทำสนธิสัญญาระหว่างทั้งสองชาติในแบบหนึ่ง ในที่สุดลี้หงจางบอกสัญญาการถือผลประโยชน์ร่วมของญี่ปุ่นแกโชนอนและชักชวนการเปิดท่าเรือ

อีกทั้งญี่ปุ่น ได้ถามความคิดเห็นของผู้ที่ถูกส่งมาประจำญี่ปุ่นของราชอาณาจักรเยอรมัน, อิตาลี, รัสเซีย, ฝรั่งเศส, อเมริกา เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเหตุการณ์อุณยางโฮ ทั้งหมดมีความคิดเห็นตรงกันกับญี่ปุ่นและแสดงให้เห็นมิตรไมตรี สถานการณ์นี้จึงทำให้ญี่ปุ่นผลักดันสนธิสัญญาคังฮวา

หนังสือราชการที่เป็นรูปธรรมของสัญญาที่เรียกว่าระบบสนธิสัญญาคังฮวาคือสิ่งที่เรียกโดยทั่วไปตามดังนี้ กล่าวคือ สนธิสัญญาคังฮวาที่ลงนาม วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 1876 ที่เกาะคังฮวา และในปีเดียวกันวันที่ 24 สิงหาคม ที่ทำสัญญาระเบียบการค้าทั้งสองชาติ บันทึกท้ายเล่มและหนังสือการไปกลับ และอื่น ๆ ก็ปรากฏออกมา เพื่อเข้าใจอย่างลึกซึ้งของผลกระทบและความหมายสนธิสัญญาคังฮวา และอื่นๆ ในฐานะที่เรียกว่าเป็นสัญญาสมัยใหม่อันแรก จึงได้ตรวจสอบเนื้อหาของสนธิสัญญา เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นปลายปี 1875 เนื้อหาข้อกำหนดสัมพันธภาพที่บีบบังคับที่รัฐบาลได้รับคำสั่งอย่างเป็นทางการ มีดังต่อไปนี้

1. โชนอนและญี่ปุ่นทำสนธิสัญญาสัมพันธไมตรีด้วยความเท่าเทียมกัน

2. ทั้งสองชาติสามารถทำการค้าที่สถานที่รัฐบาลทั้งสองกำหนด
  3. รัฐบาลโซซอนราษฎรทั้งสองฝ่ายทำการค้าอย่างอิสระที่ปูซานอีกทั้งเลือกสถานที่การค้าติดต่อคมนาคมของเกาะคังฮวาและเมืองใกล้ๆเป็นพื้นที่การค้าการอยู่อาศัยของประชากรญี่ปุ่น
  4. เมืองหลวงและปูซานในพื้นที่การค้าของญี่ปุ่นยอมรับการคบค้าสมาคมอย่างอิสระของประชากรญี่ปุ่นเหตุนี้รัฐบาลโซซอนทำการสนับสนุนอย่างพอเหมาะ
  5. เรือรบญี่ปุ่นและเรือสินค้าเดินเรืออย่างอิสระในน่านน้ำโซซอนรวมถึงสามารถทำการวัดพื้นที่ได้
  6. การส่งการคุ้มครองของคนพเนจรของทั้งสองฝ่ายเห็นชอบร่วมกัน
  7. ให้ส่งทูตของกันและกันไปที่เมืองหลวงของทั้งสองชาติเพื่อช่วยเหลือมิตรภาพของสองฝ่ายทูตตัวแทนนั้นได้รับความสุภาพนอบน้อมและมียศ
  8. เพื่อป้องกันความขัดแย้งของราษฎรทั้งสอง ก่อตั้งสถานกงสุลในการจัดการราษฎรระหว่างประเทศ คำสั่งอย่างเป็นทางการนี้ทำสนธิสัญญาโดยพื้นฐาน เขียนสาเหตุของสัญญาสัมพันธ์ไมตรีสำเร็จ คำสั่งอย่างเป็นทางการและสาเหตุของสัญญาสัมพันธ์ไมตรี การเอาแบบอย่างสนธิสัญญาไมยูติธรรมที่ญี่ปุ่นถูกบีบบังคับแก่ประเทศมหาอำนาจยุโรปและอเมริกา ยิ่งไปกว่านั้นเป็นเงื่อนไขทั้งหมดที่ญี่ปุ่นได้ประโยชน์ แต่ก็ได้เขียนการแก้ไข เนื่องด้วยความไม่รู้ของรัฐบาลโซซอนเงื่อนไขที่ละเมิดในการจัดการสำคัญกลับยังเหลือทิ้งไว้
- อย่างเดิม สนธิสัญญาสัมพันธ์ไมตรีเป็นสัญญาแรกที่ราชวงศ์โซซอนทำกับต่างชาติ แต่ทว่านโยบายความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่นของราชวงศ์โซซอนได้มีการปฏิรูปอย่างสมบูรณ์ ไม่เพียงเท่านั้นทางการทูตในวันข้างหน้าอีกทั้งปัญหาหลากหลายของในประเทศได้แตกแขนงออกไป

สนธิสัญญาคังฮวาไม่ใช่แค่ความสัมพันธ์เกาหลีญี่ปุ่นเท่านั้น ได้เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงโดยคาดไม่ถึงขยายครอบคลุมความสัมพันธ์เอเชียตะวันออก สนธิสัญญานี้ความสัมพันธ์ของญี่ปุ่นกับโซซอนแสดงความเสมอภาคในการทำกฎหมายสากลรูปแบบตะวันตก การทำการค้าทางการทูตอย่างแท้จริงตั้งอยู่บนฐานข้อบังคับตามกฎหมาย จึงการวางโครงสร้างใหม่และระเบียบใหม่ โซซอนส่วนหนึ่งยุโรปตะวันตกได้แทรกแซงระเบียบสากลที่นำสมัยโดยทางอ้อม ในขณะที่นั้นซอนติดอยู่ใต้บังคับบัญชาของราชวงศ์ชิงในปี 1871 ข้อกำหนดสันติภาพชิงและญี่ปุ่นร่วมกันกับเอเชียตะวันออก ทำทนายระบบการติดอยู่ใต้บังคับบัญชาของราชวงศ์ชิง สนธิสัญญาคังฮวาเพราะมีเนื้อหาข้ออ้างความเสมอภาคตามฝ่ายตรงข้าม จึงเป็นสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรม เนื่องจากสนธิสัญญานี้ด้วยญี่ปุ่นรับประกันสิทธิพิเศษทางการทูต, การค้าขาย, ทางการทหารฝ่ายเดียวที่คาบสมุทรเกาหลี คาบสมุทรเกาหลีเตรียมการเข้าไปทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือและการรุกราน อีกทั้งโซซอนผูกสัญญาอำนาจประเทศทางตะวันตก ไม่สามารถเปิดเสรีได้ ภายในโซซอนต่อต้านวัฒนธรรมตะวันตกและได้ลุกมาปกป้องวัฒนธรรมดั้งเดิม

บทสรุป

จากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ก่อนทำสนธิสัญญาเบาว์ริงและสนธิสัญญาคังฮวาของสยามและโซซอน มีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน โดยเหตุผลหลักจะเป็นด้านการเจรจาทูตและการค้าที่ถูกร้องขอจากต่างชาติ ซึ่งนำไปสู่การแทรกแซงในระบบการปกครอง ทั้งในด้านกฎหมาย และการถูกบีบบังคับอย่างไม่เป็น

การเปิดประตูการค้าในศตวรรษที่ 19: โขซอน(1876-1907)-สยาม

ธรรมในช่วงเวลาต่อมา ซึ่งปัจจัยต่างๆ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจหลังศตวรรษที่ 19 หรือหลังการทำสนธิสัญญาของทั้ง 2 ประเทศ

สิ่งที่คล้ายคลึงกันคือ เนื้อหาของสนธิสัญญา ที่ค่อนข้างเอื้ออำนวยให้แก่ฝ่ายคู่สัญญา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการค้าการยินยอมการค้า การเปิดท่าเรือและพื้นที่การค้าอย่างอิสระ มาตราเกี่ยวกับภาษีศุลกากรนำเข้าและการส่งออก และแทรกแซงอำนาจอำนาจตุลาการเกี่ยวกับได้สิทธินอกอาณาเขตของพลเมืองในประเทศตัวเองและละเมิดอธิปไตยฝ่ายตรงข้าม รวมไปถึงการอยู่ประจำของทูตและการร้องขอจัดตั้งสถานทูตทางการทูต

สิ่งที่ต่างกันคือในแง่ของสยาม ทางสยามสามารถเลือกกำหนดทิศทางของเศรษฐกิจได้ จากที่ก่อนหน้านี้สยามและอังกฤษได้มีการเจรจาทางการทูตอย่างต่อเนื่องและมีความสัมพันธ์กันมาเป็นเวลานาน จึงทำสนธิสัญญาเบอร์นีที่ค่อนข้างยุติธรรมก่อน แต่ทว่าในช่วงเวลาของสนธิสัญญาเบอร์นี เป็นช่วงที่ราชวงศ์ซึ่งมีสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ในช่วงปลายรัชกาลที่ 3 สยามจึงถูกระงับการค้าและระบบบรรณาการจากราชวงศ์ชิง แม้รายได้จากการเก็บภาษีจะเพิ่มขึ้น แต่คลังของราชวงศ์เสื่อมลง สยามได้ระเมิดสนธิสัญญาเบอร์นี ซึ่งทำให้อังกฤษบีบบังคับให้สยามทำสนธิสัญญาเบาว์ริงที่ให้ผลกำไรทางภาษาอังกฤษ แม้จะโอนเอียงไปทางฝั่งอังกฤษ แต่ก็ทำให้เศรษฐกิจสยามพัฒนามากขึ้นเนื่องจากการทำสนธิสัญญานี้

ส่วนในแง่ของโขซอน ที่ถูกกดขี่และไม่สามารถเลือกกำหนดทิศทางของเศรษฐกิจได้ เริ่มต้นจากการที่รัฐบาลเมจิของญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์กับราชวงศ์โขซอนที่ต้องต่ำกว่าจักรพรรดิของญี่ปุ่น ส่งผู้มีอิทธิพลมาเป็นผู้เจรจา โดยในปี 1868 รัฐบาลเมจิปฏิเสธการทูตและไม่ยินยอมขนมนมธรรมเนียมการทูตแบบเก่าที่ให้นายพลทางการทูตของโขซอนเป็นผู้ดูแลเกาะแทนเหมือนเคย ทำให้โขซอนต้องปิดประเทศเพื่อป้องกันการแทรกแซงในรูปแบบต่างๆของต่างประเทศ ซึ่งในช่วงเวลานั้น ญี่ปุ่นได้บีบบังคับ ทั้งการรุกรานไต้หวันและราชวงศ์ชิง รวมไปถึงการสร้างสถานการณ์ ใช้กำลังทหารโดยการส่งเรือ อุโนโยโฮ ไปฝึกฝนการยิงปืนใหญ่ประจำเรือรบ จึงไม่สามารถเลี่ยงได้ และเนื่องจากนโยบายปิดประเทศจึงทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นไปได้ล่าช้า

การอ้างอิง

- 김영애. 1999. **태국인의 종교와 종교의식**. 외대사학 10. 한국외국어대.
- 김영애. 1993. **태국 내소수종족에 관한 연구**. 서울대지역연구 2-4.
- 김영애. 1984. **태국의 정치문화연구내열**. 한국외국논문집 17.
- 김영애. 1983. **태국사회와 태국인의 가치관**. 한국외국논문집 16.
- 문인원. 1988. **태국의 근대화와 관료엘리트의 역할**. 한국태국학회논총 1.
- 송우단. 1985. **몽곳시대의 태국의 근대화**. 강원사학 1. 강원대학교.
- 송인서. 1979. **태국의 부왕제에 관한 연구**. 아세아연구 22권1호.
- 송인서. 1978. **태국의 맥신(정소)에 관한 연구**. 아세아연구 21권 1호.
- 송인서. 1974. Rama 5(1868-1910) **시대의 태국의 사회개혁에 관한 소고**. 사학사8.
- 조흥국. 1999. **현대 태국화 인사회의 발전과 변화**. 동남아시아연구 7.

- 조흥국. 1994. **태국과말레이무슬림간의알력에 대한 역사적 고찰**. 동남아시아연구 3.
- 최창성. 1997. **태국인 의식관습과 문화 (특집: 세계의음식문화)**. 외대사학 7.
- 황규희. 1987. **태국의 싹디나제도에관한 소고**. 외대논총 5. 부산외국어대학교.
- Piyanart Bunnag. 2007. **THAI MODERN HISTORY-Bowring Treaty to 14 tula-**. Chulalongkom University.
- Sathit Hamin. 1964. **Transfor of the Siamese Suzerainty on Kedeh, Kelantan, Trengganu and Porlis, from Siam to Great Britain in the reignof king Chulalongkon**. Graduate School Chulalongkorn University.
- Suebsang Promboon. 1982. **Relation's Tribute System between 1282 - 1853**. Thaiwattanapanit.